

INNEHÅLL:

REGERINGSBESLUT "NATURRESERVAT TANDÖVALA": 1983-09-15

BESLUT "NATURRESERVAT TANDÖVALA": 1982-08-23

SKÖTSELPLAN "NATURRESERVAT TANDÖVALA": 1982-08-23

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

REGERINGSBESLUT: 1983-09-15

DNR: 1734, 1841, 1852, 1856, 1871, 2070/82

MOTT: Malungs kommun, Box 14, 782 00 MALUNG

BESVÄR IFRÅGA OM NATURRESERVAT FÖR TANDÖVALA, MALUNGS KOMMUN

Genom beslut den 23 augusti 1982 förklarade länsstyrelsen i Kopparbergs län ett område om ca 3 450 ha i Lima socken, Malungs kommun, som naturreservat med benämningen Tandövala. I beslutet meddelade länsstyrelsen reservatföreskrifter upptagande under A föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen. Enligt dessa är bl.a. förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd avverka skog eller utföra annan skogsvårdande åtgärd samt att i samband med nämnda åtgärder anlägga väg, stig, anordna upplag eller parkeringsplats eller framföra motor-drivet fordon i terrängen.

Länsstyrelsens beslut har överklagats genom besvär av Malungs kommun, av advokaten , Karlstad, såsom ombud för ett flertal fastighetsägare, av förbundsjuristen , Falun, såsom ombud för Lima jordägande socknemän och sju andra fastighetsägare, samt av och , Lima. Klagandena yrkar, att beslutet upphävs. yrkar i andra hand dels att reservatet minskas genom att den sydvästra och den norra gränsen för reservatet ändras, dels att ovannämnda dispensabla föreskrift görs indispensabel.

Svenska Naturskyddsföreningen har i skrivelse den 21 december 1982 hemställt, att regeringen inte bifaller besvärssyrkandena om beslutets upphävande och minskning av reservatets storlek.

Statens naturvårdsverk har yttrat sig i ärendet den 4 januari 1983 och länsstyrelsen den 17 januari 1983.

Därefter har ytterligare skrivelser avgetts av kommunen, , och .

Slutligen har , Lima, överlämnat listor med protester mot reservatet.

Regeringen ansluter sig till naturvårdsverkets uppfattning att Tandövalas naturvärden mer än väl uppfyller de krav som kan ställas för en reservatsbildning. Överklagade beslutet bör alltså i huvudsak stå fast.

Någon minskning av reservatets omfattning bör inte heller ske.

Enligt utredningen i ärendet avser länsstyrelsen inte att meddela tillstånd att avverka skog eller utföra annan skogsvårdande åtgärd inom reservatet. Förbudet angående skogsåtgärder bör med hänsyn härtill vara indispensabelt. Regeringen, som förutsätter att intrångsersättningarna ryms inom de för ändamålet tillgängliga medlen, erinrar emellertid i sammanhanget om bestämmelserna i 12 § naturvårdslagen och om länsstyrelsens möjligheter att förlänga den i 33 § första stycket naturvårdslagen angivna ettårsfristen.

På grund härav förordnar regeringen med bifall till andrahandsyrkande av att de i länsstyrelsens beslut under A intagna föreskrifterna skall ha följande lydelse.

A Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- avverka skog eller utföra annan skogsvårdande åtgärd
- bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden genom att gräva, spränga, borra, schakta eller utfylla
- anlägga väg, stig eller parkeringsplats
- dra fram mark- eller luftledning
- anordna upplag
- uppföra byggnad samt
- framföra motordrivet fordon i terrängen.

Regeringen avslår besvaren i övrigt. Det skall ankomma på länsstyrelsen att med anledning av regeringens beslut vidta åtgärder enligt 12 § första stycket naturvårdsförordningen.

På regeringens vägnar

Svante Lundkvist

Einar Herlitz

LÄNSSTYRELSEN KOPPARBERGS LÄN
Naturvårdsenheten

BESLUT: 1982-08-23
DNR: 11.1211-1681-78 (2023)

NATURRESERVAT FÖR TANDÖVALA I LIMA SOCKEN, MALUNGS KOMMUN

BESKRIVNING AV RESERVATET

Benämning:	Tandövala
Kommun:	Malung
Socken:	Lima
Fastigheter:	Enligt förteckning, bilaga 1
Lägesbeskrivning:	Topografiska kartor 13 D Malung NV och 14 D Sälen SV. Läge i rikets nät: X=67520, Y=13565
Areal:	ca 3 450 hektar
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Se bilaga 2.

GRUND FÖR BESLUT

Syftet med naturreservatet är främst att bevara områdets naturmiljö med ett extremt sydligt beläget lågfjäll med en till stora delar orörd natur. Området ligger inom den naturgeografiska regionen i Norra Norrlands barrskogsområden och bergkull-

slätter (32 a). Naturmässigt kan området betraktas som en förlängning av den svenska fjällkedjan med uppehållsplatser för såväl växt- och djurarter med huvudsakligen nordligare utbredning. Tandövala omfattar en bergskedja med många toppar, dalgångar, myrar, tjärnar, bergsstup och bäckdråg på en berggrund av näringsfattig ljus granit. Tandövala består till stora delar av naturskog. Denna är inte enbart knuten till höjdlägena utan återfinns även längs sluttningarna. Av speciellt intresse i detta sammanhang är sydvästssluttningens gammalgranskogar. En betydande del av tallskogen har uppkommit efter bränder i slutet av 1800-talet. Vissa bestånd är dock att betrakta som skogsbrandsrefugier, vilka har ett extremt ursprungligt växt- och djurliv. På högre nivåer blandas bestånden med fjällbjörk och även partier med ren fjällbjörkskog förekommer. Mänsklig påverkan kan i liten grad spåras inom området, men påverkar inte naturskogsvärdena. De svårtillgängliga delarna är dock starkt urskogsartade.

Detta utpräglade vildmarksområde gynnar en rad djurarter som kräver orörd skog med lång kontinuitet. Särskilt anmärkningsvärt är den rikliga förekomsten av mård och tjäder, vilket är ett uttryck för naturskogsbiotopen. Rikedomen på gammal skog och torrträd gynnar framför allt flera arter av ugglor och hackspettar.

Den för södra och mellersta Sverige unika storleken och mångformigheten ger Tandövala ett mycket högt bevarandevärde. Någon ytterligare utveckling för det rörliga friluftslivet med anläggningar och stigar m.m. är inte tänkt att ske.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta som naturreservat. Bilaga 3.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden genom att gräva, spränga, borra, schakta eller utfylla,
- anlägga väg, stig eller parkeringsplats i annat fall än som har samband med avverkning eller annan skogsvårdande åtgärd,
- dra fram mark- eller luftledning,
- anordna upplag i annat fall än som har samband med avverkning eller annan skogsvårdande åtgärd,
- uppföra byggnad samt
- framföra motordrivet fordon i terrängen i annat fall än som har samband med avverkning eller annan skogsvårdande åtgärd.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- avverka skog eller utföra annan skogsvårdande åtgärd samt att i samband med nämnda åtgärder anlägga väg, stig, anordna upplag eller parkeringsplats eller framföra motordrivet fordon i terrängen.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtas inom området som framgår av bifogad skötselplan. Bilaga 4.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttä inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- göra åverkan på mark eller på geologiska naturföremål,
- skada växande eller döda - stående eller ikullfallna - träd och buskar, att gräva upp växter eller ta bort mossor och lav,
- fånga eller insamla djur,
- framföra motordrivna fordon i terrängen samt
- flyga med luftfarkost på lägre höjd än 300 meter samt att landa inom området.

D. Bestämmelser jämlikt 9 § naturvårdsförordningen om vård och förvaltning

Syftet med vården och förvaltningen är att bevara Tandövala och dess säregna naturmiljö och omfattande urskogar.

SKÖTSELPLAN (bilaga 4)

För reservatet har upprättats en skötselplan som avser områdets skötsel och vård efter det ersättningsfrågorna lösts och marken förvärvats av det allmänna. Denna skötselplan fastställs med undantag av den del som rör de ekonomiska förutsättningarna.

Reservatet skall utmärkas i enlighet med av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

Naturvårdsförvaltare: Reservatet skall förvaltas av länsstyrelsen.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Ingvar Gullnäs jämte ledamöterna Börje Andersson, Sven Bergström, Bertil Dahln, Edvin Ekholm, Emil Ericson, Bertil Helldin, Rune Karlsson, Torris Lars Larsson, Göte Nordström, Bengt Nylund, Lillemor Rudholm, Nils Steiving och Anna-Lena Winge.

Mot beslutet reserverade sig landshövding Ingvar Gullnäs jämte ledamöterna Sven Bergström, Bertil Dahln, Bengt Nylund, Torris Lars Larsson och Nils Steiving.

Landshövding Ingvar Gullnäs och ledamöterna Sven Bergströms och Bertil Dahlns skriftliga reservationer bifogas expeditionen. Bilaga 5.

I den slutliga handlingen deltog även länsråd Åke Etsare, förste länsassessor Stig Holback, länsarkitekt P Folke Nyholm, naturvårdsdirektör Carl Sundt, överlantmätare Kjell Westling, länsantikvarie Bengt Åkerlund och byrådirektör Björn Ströberg, föredragande.

Detta beslut kan överklagas hos jordbruksdepartementet, se bilaga 6.

Ingvar Gullnäs

Björn Ströberg

Bilagor:

Bilaga 1 Fastighetsförteckning
Bilaga 2 Ärendets handläggning
Bilaga 3 Kartor
Bilaga 4 Skötselplan
Bilaga 5 Kopior av skriftliga reservationer
Bilaga 6 Besvärshänvisning

Intages i länets författningssamling

SKÖTSELPLAN NATURRESERVAT TANDÖVALA

UPPRÄTTAD AV LÄNSSTYRELSEN I KOPPARBERGS LÄN
FASTSTÄLLD AV LÄNSSTYRELSEN I KOPPARBERGS LÄN: 1982-08-23

LÄNSSTYRELSEN
Kopparbergs län
Naturvårdsenheten

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET TANDÖVALA, MALUNGS KOMMUN

Följande skötselplan över naturreservatet Tandövala har upprättats i november 1981 av länsstyrelsen i Kopparbergs län. Planen består av tre delar - en allmän beskrivning och en dispositionsplan och en ekonomisk plan.

ALLMÄN BESKRIVNING

Data

Avsatt år:	1982
Areal:	ca 3 450 hektar
Kommun:	Malung
Socken:	Lima
Läge:	13 km sydväst om Lima kyrka
Fastigheter:	Enligt förteckning
Markägare:	Enligt förteckning
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen

Naturförhållanden

Tandövala omfattar en bergskedja med en rikt varierad natur, där områdets orördhet och naturskogar ger ett mycket högt bevarandevärde.

Kommunikationer

Området kan endast nås med bil på skogsvägar från i första hand Lima.

FÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med reservatet har länsstyrelsen förordnat följande.

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 8 § NATURVÅRDSLAGEN ANGÅENDE INSKRÄNKNING I MARKÄGARES OCH ANNAN SAKÄGARES RÄTT ATT FÖRFOGA ÖVER FASTIGHET INOM RESERVATET

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden genom att gräva, spränga, borra, schakta eller utfylla,
- anlägga väg, stig eller parkeringsplats i annat fall än som har samband med avverkning eller annan skogsvårdande åtgärd,
- dra fram mark- eller luftledning,
- anordna upplag i annat fall än som har samband med avverkning, eller annan skogsvårdande åtgärd,
- uppföra byggnad samt
- framföra motordrivet fordon i terräng i annat fall än som har samband med avverkning eller annan skogsvårdande åtgärd.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- avverka skog eller utföra annan skogsvårdande åtgärd samt att i samband med nämnda åtgärder anlägga väg, stig eller parkeringsplats, anordna upplag eller framföra motordrivet fordon i terrängen.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 9 § NATURVÅRDSLAGEN ANGÅENDE MARKÄGARES OCH ANNAN SAKÄGARES SKYLDIGHET ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtas inom området som framgår av denna skötselplan.

C. FÖRESKRIFTER ENLIGT 10 § NATURVÅRDSLAGEN OM VAD ALLMÄNHETEN HAR ATT IAKTTA INOM RESERVATET

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att

- göra åverkan på mark eller på geologiska naturföremål,
- skada växande eller döda - stående eller ikullfallna - träd och buskar, att gräva upp växter eller ta bort mossor och lav,
- fånga eller insamla djur,
- framföra motordrivet fordon i terrängen samt
- flyga med luftfarkost på lägre höjd än 300 meter samt att landa inom området.

D. BESTÄMMELSER JÄMLIKT 9 § NATURVÅRDSFÖRORDNINGEN OM VÅRD OCH FÖRVALTNING

Syftet med vården och förvaltningen är att bevara Tandövala och dess säregna naturmiljö och omfattande naturskogar.

Skötselplan

Reservatet skall skötas enligt anvisningar i denna skötselplan som härmed fastställs med undantag av den del som rör de ekonomiska förutsättningarna.

Reservatet skall utmärkas i enlighet med av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

Naturvårdsförvaltare: Reservatet skall förvaltas av länsstyrelsen.

DISPOSITIONSPÅN

Allmän målsättning för mark- och vegetationsvård
Naturreservatet skall vårdas så att områdets naturmiljö bevaras. Därvid kommer särskilt att beaktas områdets bevarande och tillskapande av helt orörda skogsekosystem.

Hävd av skogsområde

Skogen skall få utvecklas fritt. Inget skogsbruk får sålunda ske.

Vid skogsbrand inom området ska denna få utvecklas helt fritt,

med undantag inom den så kallade riskzonen, se karta 1. Inom riskzonen uppkommen brand får endast bekämpas, om branden hotar att komma in på marker belägna utanför reservatet.

Vid insektsskador eller insektshärjningar inom reservatet skall dessa få utvecklas helt fritt. För att minska spridningen av skadeinsekter till marker belägna utanför reservatet i samband med ett betydande angrepp kommer utsättning av fångstfällor (rörfällor med feromoner) att ske. Detta sker genom förvaltarens försorg inom den så kallade riskzonen (samma som för skogsbrand), först när angreppen har inkommit i riskzonen. Detta utgör en inskränkning i skogsskyddsbestämmelserna, som syftar att bevara och tillskapa orörda skogs ekosystem. Den angivna riskzonen är tänkt att till del kunna fungera som spridningshinder. Länsstyrelsen har att i samråd med skogsvårdsstyrelsen, besluta om att insektsbekämpning ska ske.

Hävd av övrig mark

Andra markslag som myr och kalt berg lämnas fria från påverkan.

Hävd av fåbodmark

Inom reservatet ligger fåbodarna Norra och Södra Vardsäterna. De idag öppna fåbodtakerna (se karta 2) skall även framdeles hållas öppna. De hålles i första hand helt fria från inträngande lövupsly. Ett genuint brukande med djurhållning bör inte ske.

Den fortsatta markvården av de öppna takerna skall vara beroende av vegetationsutvecklingen främst bland örter och gräs. En utveckling mot ett skogsstadium skall undvikas. För att motverka detta kan lieslätter vara nödvändig att utföras inom på karta 2 angivna delar. En okulär uppskattning av vegetationsutvecklingen bör ske kontinuerligt, för bedömning av vilka åtgärder som ska insättas. Det slagna höet skall komposteras.

Hävd av vattenområde

a) sjöar

Samtliga sjöar inom reservatet saknar fisk på grund av de sura vattnen. Fisk har tidigare förekommit i Bockskärstjärnen, Äppelrostjärnen och Kladdtjärnen. Försurningen beror på markernas naturligt dåliga buffringsförmåga och det allmänt förekommande sura nedfallet, som är speciellt märkbart i höjd-områdena mellan Dalälven och Klarälven.

För närvarande bör inga åtgärder utföras för att förbättra sjöarnas produktionsförmåga till exempel genom kalkning och liknande. Kommer de generella försurningsproblemen att få en lösning i framtiden bör frågan om sjöförbättring tas upp då till förnyad bedömning. En riktlinje att följa skulle då vara, att införa ett för dessa sjöar naturligt fisk- och övrigt djurbestånd.

b) vattendrag

För vattendragen skall ett likartat synsätt som för sjöarna tillämpas.

Faunavård och jakt

Tandövalas utpräglade vildmarksområde gynnar en rad arter, som kräver orörd skog med lång kontinuitet. Det är dessutom ett gränsområde för vissa nordliga/sydliga arter. Det saknas dock tillräcklig information om de ryggradslösa djuren. I mån av medel bör en fördjupad inventering ske av dessa, gärna i form av ett forskningsprojekt med anknytning till urskogsberoendet för dessa djurarter.

Några direkta faunavårdande åtgärder, utöver att vidmakthålla områdets nuvarande tillstånd, finns intet skäl att i nuläget framföra.

Jakt efter älg skall även fortsättningsvis kunna bedrivas. Älgjakten skall då kunna utföras av de jaktsammanslutningar, som idag jagar älg inom området. Småviltsjakt däremot skall inte bedrivas. Skälet till detta är att låta bland annat de jaktbara djurarterna få utvecklas fritt utan något jaktligt tryck. En fördjupad forskning i dessa frågor bör ske framdeles.

Några andra jaktvårdande åtgärder än uppsättande av saltstenar ska inte ske. Saltsten bör uppsättas i den utsträckning som sker idag. Det bör dock eftersträvas att flytta uppsättningsplatserna från myrmark till hårdmark. Detta för att undvika framför allt den starka nednötningen av myrmarkerna, som lätt sker. Nya platser för saltsten på hårdmark bör utväljas i ett samråd mellan förvaltaren och jaktsammanslutningarna.

Floravård

Inventerings- och forskningsinsatser bör insättas framför allt på en dokumentation av Tandövalas myrmarker och områdets kryptogamflora.

Fornvård

Hävden av fäbodmarken vid Norra och Södra Vardsäterna har redogjorts för under tidigare rubrik. Fornvård, se karta 3. Den kvarvarande bebyggelsen vid fäbodarna, såväl bostadshus, som uthus restaureras pietetsfullt. Samråd med länsantikvarien skall därvid ske. Syftet med restaureringen är framför allt att bevara rester av en kultur- och livsform, som påminner om ett dåtida nyttjande av en karg natur.

Norra Vardsäterns byggnader skall utnyttjas som förläggning och primitiv forskningsstation för besökande inventerare och forskare.

Södra Vardsäterns byggnader skall göras tillgängliga för allmänheten. Detta innebär att bostadshuset hålles helt öppet.

Den fångstgrop, som ligger mellan Högvikskyrkan och Storberget restaureras efter samråd med länsantikvarien.

Förutsättningarna för restaurering av en blästerugn vid Lillfämtan, där denna korsar den nybyggda skogsbilvägen, bör utredas genom länsantikvariens försorg. En restaurerad blästerugn just här, har sin betydelse med tanke på läget intill den gamla fäbodstigen mellan Lima och Gräsbrickans fäbodar. Samråd bör tas med markägaren, enär blästerugnen ligger strax utanför reservatet.

Renhållning och toaletter

Det extensiva friluftsutnyttjandet liksom den så kallade fäbodvandringen beräknas inte föra med sig några behov av ett samhälleligt engagemang med renhållning och toaletter inom Tandövalareservatet.

Parkeringsplatser

Något behov av särskilt anordnade parkeringsplatser föreligger inte med tanke på den tilltänkta utnyttjandegraden av Tandövala-reservatet. Möjligheter finns redan idag att parkera bilar utmed de omgivande skogsbilvägarna under hänsynstagande till de legitima transporternas framkomst.

Allmän målsättning för rekreation och friluftsliv

Allmänhetens friluftslivsutnyttjande av Tandövalaområdet är idag obetydligt, med undantag av den ökande skotertrafiken.

Detta beror på att Tandövala är nära nog ett stiglöst land och att det krävs en hel del ansträngningar för att komma in i och vistas i området. De typer av friluftsliv som finns är vandrandet i den orörda vildmarken, skotertrafiken och den årligen återkommande fäbodvandringen.

Syftet med reservatet är främst att bevara områdets naturmiljö med stora delar av orörd natur. En utveckling och satsning på anläggningar och stigar för det rörliga friluftslivet med en åtföljande ökning av antalet besökare leder till konflikter med de naturvetenskapliga intressena.

Vandring

a) markerad led (se karta 3)

Den gamla fäbodstigen från Lima till Gräsbrickans fäbodar sträcker sig fram genom den södra delen av Tandövala. Den passerar i nära anslutning till Södra Vardsäterns fäbodar. Stigen har i vissa avsnitt slitit ner naturen. Stigen skall förses med spänger över myrar och vattendrag, för att nedminska slitaget på markerna.

Målpunkter av betydelse i nära anslutning till stigen, förutom den intresseväckande naturen, är Södra Vardsäterns fäbodar och blästerugnen vid Lill-Fämtan.

b) fritt vandrande

För det fria vandrandet erfordras inga särskilda arrangemang. Den, som ägnar sig åt denna typ av friluftsliv, förutsättes kunna klara sig utan anordningar.

Skotertrafik

Med hänsyn till de starka naturvetenskapliga intressena får skotertrafik inom området ses som ett klart störningsmoment.

Det är framför allt störningar av vissa känsliga djurarter där skotertrafiken är till nackdel.

Information (se karta 3)

Kombinerade upplysnings- och informationstavlor sättes vid de två ställen där den så kallade fäbodstigen övertvårar skogsbilvägarna.

Informationstavlor uppsättes vid både Norra och Södra Vardsäterns fäbodar, som beskriver det tidigare brukandet.

Informationstavla uppsättes vid fångstgropen mellan Högvikskyrkan och Storberget, som beskriver det tidigare brukandet.

Informationstavla uppsättes vid blästerugnen, som beskriver det tidigare brukandet.

Gränsmarkering

Utmärkning av naturreservatets gräns skall utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22).

Tillsyn

Förvaltaren skall snarast upprätta ett förslag till riktlinjer för organisation och ansvarsfördelning för tillsynen av naturreservatet. Därvid bör eftersträvas att tiden för tillsyn ska omfatta åtminstone 20 arbetsdagar per år.

Samråd

Samråd skall vid förvaltningen fortlöpande äga rum med berörda myndigheter och skötselråd.

EKONOMISK PLAN

Allmänt

Den ekonomiska planen bygger på uppskattningar. Främst gäller detta engångsåtgärderna. Underhållskostnaderna utgår från hittills vunna erfarenheter, vilket gör beräkningarna något säkrare.

De uppskattade kostnaderna bygger på 1981 års löne- och prisnivå. Vidare förutsättes, att engångsåtgärderna utföres under 1982. Underhållskostnaderna avser tiden efter gjorda investeringar enligt programmet för engångsåtgärder.

Sammanlagt utgör nedanstående uppskattade engångskostnader för vilka avses sökas AMS-medel för, till 374.800 kronor. De årliga tillsyns- och underhållskostnaderna uppgår till 16.700 kronor, vilka belastar anslaget Vård av naturreservat m.m.

Hävd av skogsområde

Engångsåtgärder: -

Underhåll: -

Svårigheter föreligger att beräkna de framtida kostnaderna för bekämpning av brand och insekter i samband med en insekts-härjning inom den så kallade riskzonen. Kostnader för brandsläckning kommer inte att belasta samhället genom dess naturvårdsanslag. Utsättning av fångstfällor sker dock genom förvaltarens försorg och kommer att belasta anslaget Vård av naturreservat m.m. både vad avser material och dagsverken.

Hävd av fäbodmark

Röjning av lövsly beräknas för ett område av 2.100 m² vid Norra Vardsättern och för ett område av 2.000 m² vid Södra Vardsättern. Denna röjning beräknas inte ske oftare än vart annat år för en 6-årsperiod. Därefter kan behov av röjning föreligga vart 10:e år.

Lieslätter beräknas för ett område av 2.000 m² för vardera av Norra och Södra Vardsättern. Periodiciteten är i nuläget svår att avgöra, varför bedömningen av vårdinsatserna får ses som en mycket grov uppskattning. Dessa beräknas till slätter vart 3:e år.

Engångsåtgärder:

Dagsverkskostnad (lövslyröjning)	
14 dv à 700:-	14 000:-
Dagsverkskostnad (lieslätter)	
12 dv à 700:-	8 400:-
Material	400:-

Underhåll:

Dagsverkskostnad, 3 dv à 700:-	2 100:-
Material	100:-

Fornvård

Totalt berörs på Norra och Södra Vardsätterns fäbodar 2 bostadshus och 5 uthus av en restauration. Vid upprustningen ska stor vikt läggas vid att slå vakt om den på platsen ursprungliga stilen och utförandet. Kostnaderna har beräknats på sedvanligt sätt, men med tillägg för att arbetet kräver övernattningar med tanke på de tidsmässigt stora avstånden från bilväg.

Engångsåtgärder:

Dagsverkskostnad, 230 dv à 700:-	161 000:-
Material	89 000:-

Underhåll:

Dagsverkskostnad, 5 dv à 700:-	3 500:-
--------------------------------	---------

Material 2 000:-

Fångstgropen skall rensas och lagas.

Engångsåtgärder:
Dagsverkskostnad, 5 dv à 700:- 3 500:-
Material 500:-

Underhåll: -

För blästerugnen bör endast själva härden friläggas. I övrigt bör information på platsen ange hur användandet skedde.

Engångsåtgärder:
Dagsverkskostnad, 5 dv à 700:- 3 500:-
Material 500:-

Underhåll: -

Vandring

Fäbodstigen mellan skogsbilvägarna skall försees med spänger över myrar och vattendrag.

Engångsåtgärder:
Dagsverkskostnad, 30 dv à 700:- 21 000:-
Material 15 000:-

Underhåll:
Dagsverkskostnad, 3 dv à 700:- 2 100:-
Material 1 000:-

Information

Kombinerade upplysnings- och informationstavlor sättes vid de två ställen där den så kallade fäbodstigen övertvåras skogsbilvägarna.

Informationstavlor uppsattes vid både Norra och Södra Vard-säterns fäbodar, som beskriver det tidigare brukandet.

Informationstavla uppsattes vid fångstgropen mellan Högviks-kyrkan och Storberget, som beskriver det tidigare brukandet.

Informationstavla uppsattes vid blästerugnen, som beskriver det tidigare brukandet.

Engångsåtgärder:
Dagsverkskostnad, 6 dv à 700:- 4 200:-
Material 13 800:-

Underhåll:
Dagsverkskostnad, 2 dv à 700:- 1 400:-
Material 500:-

Gränsmarkering

Utmärkning av naturreservatets gräns skall utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22).

Engångsåtgärder:
Dagsverkskostnad, 40 dv à 700:- 28 000:-
Material 12 000:-

Underhåll:
Dagsverkskostnad, 2 dv à 700:- 1 400:-
Material 500:-

Tillsyn

Tillsynen ska omfatta åtminstone 20 arbetsdagar per år. Av dessa dagar har redan redovisats 17 dagar under rubrikerna för

underhåll. Resterande 3 dagar redovisas här.

Underhåll:

Dagsverkskostnad, 3 dv à 700:- 2 100:-

Dnr 11.1211-1681-78

Bilaga 5

LANDSHÖVDINGEN KOPPARBERGS LÄN

Reservation i ärendet ang Tandövala

Inom det föreslagna reservatsområdet finns otvivelaktigt betydande naturvärden. Dessa värden är emellertid av mycket olika art och tyngd. Hoten mot naturvärdena varierar i styrka. Beträffande vissa delar av området finns starka önskemål om att få avverka gammal skog och anlägga ny skog. Stora delar saknar emellertid helt förutsättningar för skogsbruk.

Uppfattningarna om lämpligheten av att bilda ett reservat med den föreslagna omfattningen är mycket delade. Även från naturvårdshåll har uttalats stor tveksamhet (Lars Kardell i "Tandövala - vårt sydligaste lågfjäll?") och Malungs kommun har helt avstyrkt reservatsbildningen.

Efter att ha besökt området och övervägt alla i ärendet framdragna omständigheter vill jag sammanfatta min egen uppfattning på följande sätt.

De naturvärden som riskerar att gå förlorade om man avstår från att bilda ett reservat av den föreslagna omfattningen är enligt min mening inte av den art eller storlek att de, med hänsyn till övriga intressen som måste beaktas i ett reservatsärende, utgör tillräcklig anledning att bilda ett reservat i enlighet med förslaget.

Med hänsyn härtill och då man från naturvårdshåll inte tillmäter ett mer begränsat reservat sådana värden att en reservatsbildning är motiverad, bör något naturreservat inom Tandövalaområdet nu inte bildas.

Ingvar Gullnäs

Inkom 1982-08-25. Dnr 11.1211-1681-81

Bilaga 5

Reservation om Tandövala.

Endast en mindre del av området omfattar orörd urskog. Den delen är utan reservat bevarad; skulle denna del hotas av avverkning kan den skyddas med reservatsbestämmelser för de högst belägna områdena.

Sven Bergström

Bilaga 5

Ink 1982-08-23 vid styrelsesammanträde i Rommehed

FOLKPARTIET

SVERIGES LIBERALA PARTI

RESERVATION

Folkpartiets program upptar som en viktig punkt att vidga närdemokratien d.v.s. att ta mera hänsyn till de enskilda människornas synpunkter och önskemål i samhället. Mot den bakgrunden anser jag det helt felaktigt att länsstyrelsens styrelse ej tagit hänsyn till över hundra markägares starka önskemål att få behålla sin mark och ej heller tagit hänsyn till Malungs Kommunfullmäktiges beslut 1982-04-29 "att vidhålla sitt tidigare ställningstagande och avstyrka förslaget om naturreservat för Tandövala.

Som ytterligare starka skäl för min reservation hänvisas till Sveriges Lantbruksuniversitets bok "Tandövala-Vårt sydligaste lågfjäll?" Av bokens sammanfattning framgår under punkten 11 att Tandövala knappast är Sveriges sydligaste lågfjäll och att endast 1,8 % av skogsområdena har undgått avverkning. Jag anser, att Tandövala inte uppfyller kraven för "urskog värd att skydda", som riksdagen anvisat medel till att inköpa. - Enligt den avslutande punkten (12) i ovannämnda bok anser Lantbruksuniversitetet att värdet av området utgörs av de stora sammanlagda arealerna men anser också att reservatet om det skall komma till stånd bör utökas Ytterligare.

Jag anser att en utvidgning av reservatsområdet är helt otänkbar då det område länsstyrelsens styrelse tagit ställning till i dag är betydligt mindre än det ursprungliga förslaget, som rönt stark kritik både från markägare och olika remissinstanser. - Att göra naturreservat av ett område endast p.g.a dess imponerande storlek anser jag vara helt orealistiskt och ej ekonomiskt försvarbart.

Med hänvisning till vad ovan anförts reserverar jag mig emot dagens beslut i länsstyrelsens styrelse att bilda naturreservat i Tandövala.

Min uppfattning i denna fråga stöds av ett uttalande antaget vid Folkpartiets Dalaförbundsmöte i Malung 1982-04-17.

Rommehed 1982-08-23

Bertil Dahlen